

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

Magnes novus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

lo magnetis Boreali. Id enim patet consideranti cursum materiæ magneticæ, & inflexionem filamentorum in ferro. 3. Si polo Boreali unius magnetis obijciatur polus Boreus alterius, ejusdem vigoris, in quo nempe textura æqualis, & materia magnetica æquè copiosa, & pari velocitate mota, tunc se invicem repellent, quia materia unius non potest ingredi poros alterius magnetis, nisi impingat in ramusculos, quos in partem oppositam flectere non potest. 4. Si tamen alteruter magnes sit notabiliter debilior, tunc fieri potest, ut tali objectu ramusculi debilioris flectantur in partem oppositam, & tunc magnes polos mutat: & quidem ad tempus tantum, si filamentis insit virtus se restituendi ad priorem situm; si verò hæc deficiat, permutati manebunt, quod utrumque se expertum fuisse Auctor testatur. 5. Ejusmodi ramusculi debiliores sunt in ferro, unde objectu vel affricu magnetis in utramque partem facilius flectuntur; hinc est, quòd in ferro per affricum magnetis contrarium directio & poli faciliè mutantur, & magnes ex utraque parte ferrum sibi potius conjungat, quàm repellat. 6. Vortex magneticus experimento confirmatur; cum enim scobs ferrea temerè in chartam projicitur, cujus in medio magnes est aptè positus, ea circa magnetem in vorticem pulchrè disponitur.

Unum hic addendum circa vim magnetis directivam, quod nuper Ingolstadii in probl. Geographico de longitudine locorum terræ per acum nauticam indaganda ingeniosè trutinatum fuit. Cum enim declinatio magnetis in diversis locis, & in eodem loco diversis temporibus diversa, & quandoque nulla deprehendatur, deducitur in illo problemate, polum magneticum non coincidere cum polo mundi seu terræ, sed ab eodem distare, & circa illum moveri, atque ex variarum calyboclisium observatis statuitur 1. Polum magneticum Borealem à polo mundi cognomine saltem 8. grad. & 2. min. distare. 2. Meridianum ejus hoc tempore à Parisiensi 72. grad. in occasum vergere. Hinc si longitudo Parisiorum ab insula Ferri computata sit 20. grad. 30. min. poli magnetici longitudo ad initium anni 1723. fecit 308. grad. 30. min. 3. Motum poli magnetis circa mundi axem fieri ad sensum in circulo æquatori parallelo. 4. Denique periodum poli magnetici ferè annis 300. compleri, adeoque motum annuum esse 1. grad. 12. min. Menstruum 6. min. Diurnum 12. sec. Ex quibus conficitur longitudinem poli Borei magnetici ab insula Ferri anno 1750. futuram 276. grad. 5. min. Anno 1800. 216. grad. 3. min. Anno 1900. 96. grad. &c. His suppositis poterit per resolutionem triangulorum data longitudine & latitudine loci, declinatio magnetis ibidem determinari, & vicissim determinari longitudo ex observata declinatione acis magneticæ & latitudine loci. Hypothesis ista, ut dixi, ingeniosa est, & multis firmatur observationibus; utinam satisfaceret omnibus, tam quoad declinationem, quàm inclinationem magnetis, quod adhuc desideratur.

Magnes novus.

NON omittendus hoc loco lapis quidam fluviatilis, qui nuper detectus est in Insula Ceylan: ejus magnitudo æquat denarium, crassities digiti lineam, figura orbicularis est & plana, color fuscus, superficies lævis & nitida, nec odorem habet, nec saporem. Lapis iste minora & leviora corpora, uti sunt cineres, limatura ferri, chartæ frustula, primò attrahit, dein à se repellit. Porro cum vis repulsiva major sit, quàm attractiva, ad majorem distantiam repellit corpora, quàm ut ea denuò possit ad se trahere. Nimirum inexhausti sunt nature

turæ thesauri, quos Auctor ubique profundit Deus, ut omnes assurgant in ejus laudem & amorem. Qui propius examinant hunc lapidem nobis non visum, rationes hujus effectus dabunt speciales; præter generales hæcenus expositas hæc nihil addimus.

CAPUT IV. De Effectibus artis.

Arti materiam & vires subministrat natura, & vicissim hæc ab arte in multis juvatur; artis enim opera fiunt per motum, & dispositionem materiæ: utrumque dat natura, & ars duntaxat ferè concurret directivè. Sic regulæ artis in intellectu artificis illum dirigunt ad faciendum, v.g. horologium; materiam autem & vires motrices, quibus illud efficitur, habet artifex à natura, quin & motus horologii habetur à ponderibus, aut à vi elastica naturali. Idem dicendum cum proportionem de aliis artibus tam factivis quàm activis. Vicissim tamen, etsi ars non possit immediatè opera naturæ producere per seipsam, potest nihilominus naturam juvare, atque directivè ac mediatè opera naturæ efficere, applicando activa passivis. Sic ars ostendit modum miscendi ac præparandi medicinam, quæ dein naturaliter sanitatem restituit, quæ mediatè arti adscribitur. Sic arte Botanica citius produci possunt fructus & flores, diversi etiam coloris. Sic superius glaciem artificiosè confici posse diximus æstate media. Sic in fornacibus Ægyptiacis ex ovis excluduntur pulli &c. Ex quibus patet, artem, cujus opus non est merè intellectuale, uti est opus logicum, ad opera sua concurrere duntaxat directivè, non physicè: & ipse Artifex in suis operibus artis aliud physicè non efficit aut producit, quàm impetum, motum & ubi cationes diversas, ex quibus cum aliis à natura resultat opus artis.

§. I.

De Chrysopoeja.

Inter varia opera, quæ ars potest efficere, adhibendo etiam, quantum potest, vires naturæ, controversantur inter se potissimum Physici, an ars conficiendi verum aurum extra cavernas terræ & propriam matricem sit possibile? Resp. esse saltem moraliter impossibile: quia illud est moraliter impossibile, quod ab innumeris infano, longissimo & accuratissimo studio tentatum nunquam vel rarissimè speratum habuit effectum; talis est Chrysopoeja, uti patet 1. ab experientia, quæ plurimi hac in arte irritò conatu plus auri diffilarunt, quàm constarunt. 2. Testimonio Chymicorum Paracelsi, Arnoldi, & aliorum, quos refert Kircherus in Mundo subterraneo. 3. Auctoritate Joan. XXII. in Extrav. quæ incipit: *Spondent, quas non exhibent, divitias pauperes Alchymistæ.* ubi usum auri per artem hanc confecti prohibet. 4. Quia hac in arte præcipui artifices nec in modo loquendi, nec in modo operandi, nec in materia unquam conveniunt, improbante uno, quod approbat alter: ergo signum est, hanc artem esse saltem summè difficilem. Volunt quidem Alchymistæ aliqui, aurum fieri per lapidem Philosophicum, qui virtutem habeat metalla in aurum transmutandi;